

Oddělky – jak na to ...

- **Tvorba oddělku (R. Stonjek)**

Nejlépe navečer vezměte ze včelstva 1-3 pláсты zavíčkovaného plodu (podle síly včelstva), 1 plást zásob, nejlépe i s pylem a přidejte jednu souši, do které nastříkejte vodu a umístěte do plemenáče. Setřeste tam včely z dalších cca 2-3 plástů hustě obsazených včelami. Dejte hlavně pozor, abyste do oddělku nedali omylem matku. Mezi plodové pláсты a zásoby můžete přidat i jednu mezistěnu, máte-li na ni místo. Nechte plemenáč chvíli otevřený, aby se mohly létavky vrátit do původního úlu. Někteří včelaři umísťují plemenáč na dva dny do sklepa, aby se včelstvíčko lépe spojilo, ale není to nutné. Pláсты umístěte tak, že nejbližší k očku plemenáče musí být plně obsednutý plást se zavíčkovaným plodem. Proč? Protože včely z oddělku musí co nejdříve plně ovládat vstup do úlu. Dáte-li k očku souši nebo mezistěnu, včely se stáhnou na plod a vstup do oddělku zůstane nechráněný = pozvánka k vyloupení oddělku. Máte-li zavíčkovaný matečník, přidejte jeden nebo dva. Po umístění na stanovišti otevřete očko na jednu včelu a zajistěte krmení roztokem 1:1 nebo medocukrovým těstem. Roztok podávejte nejlépe navečer po skončení letu včel a jen takové množství, které stačí včely do rána zpracovat – tím omezíte riziko loupeže. Podle stáří matečnicků po pár dnech zkontrolujte, že se matka vylíhla a dále ji nechte 14 dní v klidu rozklást.

- **Umístění oddělku na stanoviště, popř. přesun včelstva**

Je doporučováno, odvézt oddělek min. 5 km od původního stanoviště, ale ne každý má tu možnost. Včely podobný převoz vnímají jako noční bouřku, která jim házela se stromem, kde bydlí. Nic, co by neznaly. Ráno, když už je klid, vyrazí po paměti za snůškou a netuší, že jsou na jiném stanovišti. Aby něco přinutilo včely se zorientovat, aby si vůbec všimly, že jsou jinde, je dobré o čelní stěny úlů něco opřít. Asi 10-15 cm před česnem, aby stály opřené např. metrové kopřivy nebo nějaké větvičky s listím, asi 10 cm od sebe. Včela vyrazí, nabourá do překážky, často jí to srazí na česno nebo na zem a když vzlétne znovu, otočí se k úlu a poletuje na místě a zjišťuje, co to je a kterej mamlas to tam dal a tím si uvědomí, že je jinde a zafixuje si nové místo. Kopřivy pak zvadnou a skácí se, čerstvé listy připaží a i kdyby se stvolly neskácely nebo ne všechny, včelám přestanou vadit v letu. Popsaným způsobem je to na jistotu a hlavně to funguje, když potřebujeme přendat včely jen o pár metrů nebo desítek metrů. Vyzkoušejte a uvidíte.

- **Cílené množení (R. Stonjek)**

Nejprve si vytvořím silný oddělek (z libovolného včelstva). Po 7-9 dnech oddělek rozeberu a velmi pečlivě vyřežu všechno, co i jen velmi vzdáleně připomíná matečník. Toto je vlastně nejslabší místo, kde se může vše zvrtnout. Než jdu pro vajíčka, vložím k plodu do plemenného včelstva, ze kterého chci množit, o 4 dny dříve panenský nebo 1x zakladený plást. Pak vyříznu z tohoto plástu pásek s vajíčky cca 8 x 2 cm. Obdobnou díru, jen o dvojnásobné výšce, udělám i na plástu v oddělku a pásek připevním vajíčky dolů a pak nechám měsíc v klidu. Ať vás ani nenapadne do nich lézt!!! Jen slabě a celodenně bezkontaktně krmit!!! Ani poté nijak intenzivně matku nehledejte, dejte jí čas, vajíčkovky excelentně létají a tuto vlastnost si dlouho drží. Nikdy se nevrátí!!!! A až poznáte kvalitu těchto matek, můžete si klást otázku, o čem ty kurzy o chovu matek jsou a jestli takzvaní odborníci vlastně novým včelařům neškodí, ale to už je o něčem jiném.

Poznámky k tvorbě oddělků :

- Oddělků je třeba zajistit místo pro kladení, místo pro stavbu a stálý, ale mírný přísun potravy. Jestliže jedno z toho není v rovnováze, je to špatně. Pro zajištění dostatečného klidu pro rozkladění matky je ideální upravit plemenáč tak, aby umožňoval bezkontaktní krmení oddělku.

- Někdo může mít námitky, že mladušky nepřinesou vodu a potravu. Ověřil jsem si, že klasické rozdělení - 21 dnů mladuška a pak teprve létavka - platí pouze tehdy, když obě tyto kategorie jsou dostatečně zastoupeny. **Když zůstanou v úle pouze mladušky, velmi rychle část z nich "vyspěje" na létavky. (MUDr. Šumera, Litoměřice)**

- přidávání matečnicku nebo matky

Včely si cca po jedné hodině všimnou nepřítomnosti matky - osiření. Proto je třeba přidávat matečnick nebo matku cca do dvou hodin. Učiníme-li tak později, jsou již ve stresu a matečnick mohou zrušit či matku zabít. Pokud to uděláme až druhý den, mohou již narazit matečnick z otevřeného plodu, který pokládají za vlastní a je zde nebezpečí, že přidaný cizí matečnick (matku) také nepřijmou. Je to jen taková zkušenost a nejen má vlastní. **(J. Křapka)**

- biologická stimulace oddělku (Ing. R. Pešek)

Oddělku odeberu plást otevřeného plodu, který nahradím rámkem zavíčkovaného plodu. Prostě výměna - kus za kus. Včely se tak v oddělku začnou líhnout s cca 10-ti denním zrychlením, navíc matka zjistí, že v úle má "konkurentku". Sice ji nenašla, ale kde se vzal cizí plod? Proto se ho snaží usilovně přečíslit zvýšeným kladením. A o to jde - doslova vydolovat z matky co nejvíce plodu.

Ono to stejně tak funguje i ve včelstvu, kde jste odebrali zavíčkovaný plod a nahradili ho otevřeným plodem. Matka není blbec, ona to pozná. Kde se tady ten cizí plod vzal? Kdo mi ho tady nakladl?

Kde je ta konkurentka??? Přečíslit!!! Šicí stroj je v tu chvíli pomalejší ... Když toto ještě jednou po týdnu zopakujete, nemá takový oddělek dál co řešit. Samozřejmě krmit a krmit, ale to už je snad samozřejmost....

- Tvorba sběrného oddělku (J. Křapka)

Nabídnu vlastní, praxí odzkoušený způsob. Je třeba vytvořit skutečně silný sběrný oddělek (sádku) tak, že z plodišť oslabovaných včelstev odebereme po jednom plodovém plástu s plodem všeho stáří a též i s dostatkem glycidových a bílkovinných (medu a pylu) zásob. Současně přimeteme včely z dalšího dobře obsazeného plástu. Musíme dát pozor abychom do sádky nevložili s plodovým plástem, anebo nepřimetli matku/ky z oslabovaných včelstev. Sádku by měla obsahovat nejméně 5 plástů rámkové míry 39 x 24, raději však více. Zapamatujte si, že dát do oddělku plod se včelami z různých úlů můžete do slunovratu a ani to moc nedoporučuji, spíš jen do konce května! Ponecháme cca 1 hodinu částečně odkryté, abychom létavkám umožnily návrat do svých původních včelstev a nás posléze nezlobily nezvanými návraty a poté sádku přemístíme na vybrané stanoviště. Stanoviště může být na původní včelnici, dbáme však na to, abychom zvolili takové místo, které je stranou letového koridoru létavek produkčních včelstev. Po uzavření sádky podáváme roztok 1 : 1, protože v sádce nejsou létavky a včelstvo by trpělo nedostatkem vody. Sedmý den vylámeme naražené matečnick a vložíme na ovonění chovnou loučku (rámek) s miskami a další den ovoněné misky můžeme nalarvit. Zavíčkované matečnick nejlépe zužitkujeme v plemenáčích, které vybavíme plástem/ty ze sádky a přiděleným matečnickem před vylíhnutím a dalším dobře obsazeným plodovým plástem pokud možno zavíčkovaného plodu z produkčních včelstev + jednu souš s vodou nebo flašku (sklenici na med) s roztokem 1 : 1. Za asi dva, tři dny kontrolujeme líhnutí matek tak, že vyjmeme prázdný matečnick s odříznutým víčkem. Matku zatím nehledáme. Pokud je matečnick vykousán z boku, hledáme příčinu. Když už mají včelstvíčka vlastní létavky, můžeme roztok nahradit medocukrovým těstem. Kladoucí matky kontrolujeme a značíme za dalších 14 dnů. Nejsme zvědaví a respektujeme potřebný klid vznikajícího včelstva. Nesmíme dopustit, aby včelstvo v plemenáči hladovělo. Případně můžeme taková včelstva po kontrole a značení matek ještě posílit plástem se zavíčkovaným plodem - nyní již bez včel. Dále rozšiřujeme již pouze mezistěnami podle potřeby.